

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 77/2022-15

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Straku a sudcov Roberta Šorla a Martina Vernarského (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného obchodnou spoločnosťou Hudec s. r. o., Lazaretská 23, Bratislava, proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave č. k. 4Co/93/2021-2728 zo 16. augusta 2021 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 23. novembra 2021 domáha vyslovenia porušenia základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a 4 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práv podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) v spojení s čl. 13 ods. 4 ústavy uznesením Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) označeným v záhlaví tohto uznesenia. Sťažovateľ navrhuje napadnuté rozhodnutie zrušiť a vec vrátiť súdu na ďalšie konanie. Poukazujúc na skutočnosť, že neodkladné opatrenie potvrdené napadnutým uznesením je predmetom exekúcie, súčasne navrhuje, aby ústavný súd rozhodol o dočasnom opatrení, ktorým odloží vykonateľnosť I. výroku uznesenia Okresného súdu Bratislava III (ďalej len „okresný súd“) č. k. 43C/58/2008-2628 z 26. mája 2021 v spojení s napadnutým uznesením krajského súdu do právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu vo veci samej.

2. Z ústavnej sťažnosti, napadnutého uznesenia a ďalších príloh ústavnej sťažnosti vyplýva nasledovný stav veci:

3. Sťažovateľ je v procesnom postavení žalovaného stranou konania vedeného na okresnom súde pod sp. zn. 43C/58/2008, predmetom ktorého je návrh žalobcov na zriadenie vecného bremena – práva cesty cez príľahlý pozemok.

4. Okresný súd uznesením č. k. 43C/58/2008-2628 z 26. mája 2021 nariadil na návrh žalobcov neodkladné opatrenie, ktorým:

I. uložil žalovanému povinnosť umožniť prechod po vyznačenom úseku konkretizovaného pozemku žalobcom 1 a 2, ich dcére [REDAKOVANÉ] a oprávneným osobám spôsobilým odstrániť poškodenia stavby vo vlastníctve žalobcov nasledovne:

- počas obdobia 5 mesiacov od vykonateľnosti tohto uznesenia o nariadení neodkladného opatrenia denne v čase od 8.00 h do 21.30 h,

- od prvého dňa 6. mesiaca od vykonateľnosti tohto uznesenia o nariadení neodkladného opatrenia do právoplatného ukončenia súdneho konania vo veci samej, každý utorok a stredu, sobotu a nedeľu v kalendárnom týždni od 10.00 h do 19.30 h,

II. zakázal sťažovateľovi nakladať s konkretizovanými nehnuteľnosťami – pozemkami, a to tak, že ich nemôže rozdeliť, sceliť, zmeniť ich druh ani žiadnym iným spôsobom zmeniť právny stav týkajúci sa identifikácie predmetných nehnuteľností, a to až do právoplatnosti rozsudku vo veci samej, a súčasne

III. zakázal sťažovateľovi nakladať s nehnuteľnosťami špecifikovanými v bode II tak, že ich nemôže predať, darovať, zameniť, iným spôsobom scudziť, prenajať alebo zaťažiť záložným právom či iným vecným právom v prospech tretej osoby alebo ich zaťažiť akoukoľvek inou ťarchou alebo vložiť ako nepeňažný vklad do obchodnej spoločnosti, a to až do právoplatnosti rozsudku vo veci samej.

5. Okresný súd svoje rozhodnutie odôvodnil tým, že právoplatným a vykonateľným uznesením č. k. 43C/58/2008-1955 z 19. júla 2017 bola právnej predchodkyni žalovaného neodkladným opatrením uložená povinnosť umožniť žalobcom, ich dcére a ďalším oprávneným osobám prechod po ľavej strane pozemku, a to v presne určenom čase, a súčasne povinnosť zdržať sa výstavby betónového oplotenia na južnej a časti západnej hranici pozemku. Z dôvodu nerešpektovania nariadeného neodkladného opatrenia žalovaným sa žalobcovia domáhali jeho vynútenia cestou exekúcie. Okresný súd Banská Bystrica (ďalej len „exekučný súd“) uznesením č. k. 16Ek/72/2017 zo 17. januára 2019 exekúciu na vymożenie nepeňažného plnenia proti povinnej zastavil, keďže v dôsledku rozdelenia dotknutého pozemku sa exekučný titul stal materiálne nevykonateľným. Ústavnú konformitu uznesenia exekučného súdu preskúmal ústavný súd na základe ústavnej sťažnosti žalobcov a uznesením č. k. I. ÚS 49/2021-22 z 23. februára 2021 rozhodol o jej odmietnutí pre zjavnú neopodstatnenosť, keď konštatoval, že „*povinná bola oprávnená jednostranným úkonom rozdeliť pozemok v jej vlastníctve, aj keď konanie povinnej sa aj ústavnému súdu javí ako zjavne účelové*“.

6. Okresný súd konštatoval, že žalobcovia hodnoverne osvedčili, že umožnenie prechodu cez pozemok vo výlučnom vlastníctve sťažovateľa je potrebné pre účely nevyhnutnej údržby ich nehnuteľnosti, ku ktorej nemajú prístup. Súd považoval tiež za hodnoverne osvedčenú potrebu uložiť sťažovateľovi zákaz nakladať s nehnuteľnosťami tak, ako to žalobcovia navrhli, čo vyplýva zo samotného konania sťažovateľa a následného neúmerného predlžovania základného súdneho konania v dôsledku realizovaných zmien (napríklad zmena vlastníka alebo zmena spočívajúca v rozdelení dotknutého pozemku). Ako konštatoval aj ústavný súd, exekúcia bola začatá dôvodne, rozčlenením pozemku na dve samostatné parcely nastala situácia, keď pozemok špecifikovaný v exekučnom titule už neexistuje, čo spôsobilo materiálnu nevykonateľnosť exekučného titulu. Za daných okolností je zrejmé, že konanie sťažovateľa zabránilo reálnemu výkonu práv žalobcov na základe vykonateľného exekučného titulu, v zmysle ktorého sťažovateľ je povinný umožniť žalobcom prechod cez dotknutú časť pozemku v jeho vlastníctve. Sťažovateľ teda zmaril materiálnu vykonateľnosť exekučného titulu rozčlenením dotknutého pozemku. Vychádzajúc z uvedeného, bol súd toho názoru, že dôvody, pre ktoré bolo nariadené neodkladné opatrenie uznesením z 19. júla 2017, neodpadli, naopak, dosiaľ trvajú a chátrajúci stav nehnuteľnosti žalobcov svedčí o dôvodnosti trvania nariadeného neodkladného opatrenia, pričom v celom rozsahu odkázal aj na dôvody vo veci skôr nariadeného neodkladného opatrenia. Nariadením neodkladného opatrenia v navrhovanom znení možno dosiahnuť potrebnú súdnu ochranu, ktorej sa žalobcovia opakovane domáhajú (princíp efektívnosti), a to iba v dôsledku (účelového) konania žalovanej strany. Okresný súd zdôraznil, že samotný rozsah a časové ohraničenie obmedzenia trvania neodkladného opatrenia (do právoplatného rozhodnutia vo veci samej) môže mať vplyv na samotný záujem sporových strán na ukončení základného súdneho konania.

7. Na základe odvolania sťažovateľa krajský súd napadnutým uznesením rozhodnutie súdu prvej inštancie o nariadení neodkladného opatrenia ako vecne správne potvrdil.

II.

Argumentácia sťažovateľa

8. Proti napadnutému uzneseniu podal sťažovateľ túto ústavnú sťažnosť, v ktorej argumentuje:

- a) Okresný súd úplne opomenul a prehliadol základnú procesnú obranu sťažovateľa vo veci samej, ktorou je existencia prístupového chodníka používaného vlastníckmi susedných stavieb na prístup k nim, ktorý je dokonca tvorený i časťou pozemku navrhovateľov neodkladného opatrenia a ktorý tak predstavuje iný možný prístup k stavbe žalobcov prinajmenšom na účely splnenia deklarovaného účelu neodkladného opatrenia. Odvolací súd dôvod spočívajúci v existencii iného prístupu k stavbe žalobcov rovnako ponechal bez povšimnutia a túto argumentáciu vôbec nehodnotil. V situácii, keď samotný zákon (§ 151o ods. 3 Občianskeho zákonníka) ukladá súdu povinnosť skúmať iné možnosti prístupu k stavbe žalobcu, ktorý sa domáha zriadenia vecného bremena cez príľahlý pozemok, je procesná obrana spočívajúca v tvrdení (a preukazovaní) existencie takejto inej vhodnej cesty podstatnou otázkou, a to aj v konaní o neodkladnom opatrení.
- b) Vo vzťahu k I. a II. výroku neodkladného opatrenia, ktoré bolo napadnutým uznesením potvrdené, absentuje odôvodnenie určenia časového trvania neodkladného opatrenia. Súd v odôvodnení napadnutého rozhodnutia podrobnejšie neuvádza, prečo aj z hľadiska primeranosti zásahu do vlastníckeho práva sťažovateľa považuje za primeranú lehotu piatich mesiacov, a tiež

následne ďalšiu lehotu (v zásade bez časového obmedzenia, len s poukazom na právoplatné skončenie konania vo veci samej).

c) V odôvodnení napadnutého uznesenia absentuje akékoľvek odôvodnenie, prečo má sťažovateľ bezodplatne strpieť zásahy do svojho vlastníckeho práva v podobe prechodu druhých osôb, možno aj na dobu niekoľkých rokov, a to aj každú sobotu a každú nedeľu v čase od 10.00 h do 19.30 h, keď možno všeobecne predpokladať, že stavebné úpravy a stavebné práce sa nevykonávajú, keď právo prechodu má primárne smerovať k účelu odstraňovania poškodenia stavby.

d) Nedostatky odôvodnenia sťažovateľ identifikuje aj v odôvodnení proporcionality zásahu, pokiaľ ide o povinnosť uloženú III. výkonom neodkladného opatrenia, t. j. zdržať sa nakladania s nehnuteľnosťami do právoplatného skončenia konania vo veci samej. Sťažovateľ hodnotí obe uznesenia konajúcich súdov v tejto časti ako úplne neodôvodnené a tvrdí, že je bez legitímneho dôvodu obmedzený vo výkone svojich vlastníckych práv natoľko, že je mu negované právo nielen disponovať s vecou, ale aj brať z nej plody a úžitky.

e) Z uvedených dôvodov sťažovateľ považuje napadnuté rozhodnutie krajského súdu za arbitrárne a nepreskúmateľné.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

9. Z hľadiska sťažovateľom uplatnenej argumentácie ústavný súd považuje za potrebné zdôrazniť, že posudzovanie podmienok na vydanie či zrušenie neodkladného opatrenia je predovšetkým vecou všeobecných súdov (čl. 142 ústavy). Ústavný súd ako nezávislý súdny orgán ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy) pristupuje k preskúmvaniu ústavných sťažností, v ktorých sťažovatelia namietajú porušenie svojich práv neodkladným opatrením zdržanlivo, vychádzajúc z právneho názoru, podľa ktorého zásadne nie je oprávnený zasahovať do rozhodnutí všeobecných súdov, ktorými nariaďujú či zrušujú neodkladné opatrenia, a to nielen preto, že nie je opravnou inštanciou v rámci sústavy všeobecných súdov, ale aj preto, že ide o také súdne rozhodnutia, ktorými sa do práv a povinností účastníkov konania (spravidla) nezasahuje konečným spôsobom (m. m. IV. ÚS 82/09, IV. ÚS 282/2018, IV. ÚS 13/2020).

10. Ústavný súd meritórne posudzuje neodkladné opatrenia zásadne iba v ojedinelých prípadoch a k zrušeniu napadnutého rozhodnutia o nariadení neodkladného opatrenia alebo o zamietnutí návrhu na jeho vydanie pristupuje len za celkom výnimočných okolností; za predpokladu, že by rozhodnutím všeobecného súdu došlo k excesu, ktorý by zakladal zjavný rozpor s princípmi spravodlivého procesu (m. m. IV. ÚS 282/2019).

11. Odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (IV. ÚS 115/03).

12. Ústavný súd preskúmaním napadnutého uznesenia krajského súdu, ktorým potvrdil uznesenie okresného súdu o nariadení neodkladného opatrenia, zistil, že závery týkajúce sa osvedčenia potreby dočasne upraviť pomery strán konania vychádzajú z logickej úvahy súladnej so zmyslom a účelom neodkladného opatrenia, opierajúcej sa o primerané odôvodnenie. To v plnej miere zodpovedá skutočnosti, že ide o odôvodnenie rozhodnutia predbežnej povahy o neodkladnom

opatrení, reagujúce na skutočnosti, ktoré sú podstatné pre posúdenie splnenia zákonných predpokladov na nariadenie neodkladného opatrenia. Je vecou všeobecných súdov, aby vyhodnotili splnenie zákonných podmienok na nariadenie neodkladného opatrenia, pričom do vyhodnotenia dôvodnosti jeho nariadenia, ktoré je založené primárne na skutkových otázkach, ústavný súd zásadne nie je oprávnený zasahovať alebo právny názor všeobecného súdu nahrádzať svojim uvážením. Napadnuté uznesenie krajského súdu je výsledkom procesného postupu, ktorý bol zákonný a procesnými právnymi normami predpokladaný pre túto formu rozhodovania. Preto ani v tomto smere ústavný súd nezistil pochybenia krajského súdu spočívajúce v procesnom excese takej intenzity, ktorý by zakladal zjavný rozpor s princípmi spravodlivého procesu (porovnaj III. ÚS 281/07, III. ÚS 169/2010).

13. V prejednávanej veci je nesporné, že v priebehu dlhotrvajúceho konania už bolo viackrát neodkladné/predbežné opatrenie nariadené. Naposledy nariadené neodkladné opatrenie sa ukázalo ako materiálne nevykonateľné, pretože nebránilo sťažovateľovi/jeho právnej predchodkyni realizovať také zmeny dotknutého pozemku, ktoré v konečnom dôsledku účinnosť nariadeného neodkladného opatrenia eliminovali (rozdelenie pozemku, pozn.). Uvedené potvrdil aj ústavný súd, ktorý preskúmaval ústavnú sťažnosť žalobcov podanú proti zastaveniu exekúcie pre stratu materiálnej vykonateľnosti exekučného titulu (nariadeného neodkladného opatrenia) a vo svojom rozhodnutí sp. zn. I. ÚS 49/2021 konštatoval zjavnú účelovosť konania povinnej (právnej predchodkyne sťažovateľa, pozn.). Ústavný súd preto nepovažuje dôvod obmedzenia výkonu vlastníckeho práva sťažovateľa nariadeným neodkladným opatrením za nelegitímny a jeho rozsah definovaný vo výroku III za neproporcionálny.

14. Poukazujúc na podrobné a presvedčivé odôvodnenie napadnutého uznesenia, ústavný súd na rozdiel od sťažovateľa nepovažuje závery konajúcich súdov za nedostatočne odôvodnené, a teda arbitrárne. Z obsahu odôvodnení uznesení okresného súdu a krajského súdu, ktoré nemožno posudzovať izolovane, keďže z hľadiska predmetu požadovanej ústavnej ochrany tvoria jeden celok (m. m. II. ÚS 78/05, III. ÚS 264/08, IV. ÚS 372/08), dostatočne zrozumiteľne vyplýva obsah podkladov, ktorými žalobcovia osvedčovali potrebu neodkladnej úpravy pomerov a konajúce súdy sa s nimi riadne vysporiadali. Skutočnosť, že k nehnuteľnosti, ktorej sú podielovými spoluvlastníkmi, nemajú prístup, a že na tejto nehnuteľnosti vznikla a vzniká škoda, ktorá si nevyhnutne vyžaduje údržbu danej nehnuteľnosti, žalobcovia osvedčili už v roku 2017, a to znaleckým posudkom č. 04/2017 z 12. júna 2017.

15. Poukazujúc na uvedené, ústavný súd sumarizuje, že neexistuje ústavne relevantný dôvod na to, aby do napadnutého uznesenia krajského súdu zasahoval, a preto ústavnú sťažnosť sťažovateľa namietajúcu porušenie základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a 4 a čl. 46 ods. 1 ústavy a práv podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a čl. 1 dodatkového protokolu v spojení s čl. 13 ods. 4 ústavy napadnutým uznesením pri jej predbežnom prerokovaní odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov ako zjavne neopodstatnenú.

16. S prihliadnutím na odmietnutie ústavnej sťažnosti ako celku rozhodovanie o návrhu sťažovateľa na zrušenie napadnutého uznesenia a vrátenie veci na ďalšie konanie stratilo opodstatnenie, preto sa ním ústavný súd už nezaoberal. Z uvedeného dôvodu ústavný súd nemohol vyhovieť ani návrhu na odklad vykonateľnosti napadnutého uznesenia, keďže pozitívne rozhodnutie o takomto návrhu implicitne prichádza do úvahy vtedy, ak ústavný súd prijme ústavnú sťažnosť na ďalšie konanie.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 10. februára 2022

Peter Straka
predseda senátu